

B&W Adviesnota

Onderwerp	Raadinformatiebrief actualisatie Regiovisie Noord Limburg
Zaaknummer	
B&W datum	10 juni 2025
Naam steller	Medewerker team Concern
Teammanager	Teammanager team Concern
Portefeuillehouder	Wim de Schryver

Besproken met portefeuillehouder?

Ja, met Wim de Schryver op 19 mei 2025

Openbaarheid

Ja, per direct.

Bevoegd orgaan

Raad

Ter kennisname aanbieden aan Raad

Advies

- Bijgaande raadsinformatiebrief te verzenden aan de gemeenteraad

Inleiding

Met bijgaande raadsinformatiebrief informeren wij de raad over het proces rond de actualisatie van de regionale strategische visie 'De Gezondste Regio' die in 2019 door de gemeenteraden is vastgesteld. In 2024 is naar aanleiding van de bespreking van het rapport van adviesbureau &vandeLaar besloten tot een actualisatie of herijking omdat deze visie te sterk leunde op de Regio Deal en niet meer volledig aansloot op actuele opgaven zoals wonen, veiligheid, demografie en duurzaamheid. Met de regiogriffiers is afgesteld dat er op 11 september 2025 voor de gemeenteraden van de regio een beeldvormende bijeenkomst op basis van de opgestelde startnotitie wordt georganiseerd (zie bijlage).

Beoogd resultaat

De gemeenteraad informeren over het proces herijking/actualisatie van de regiovisie en tijdens de bijeenkomst van 11 september input ophalen bij de gemeenteraden van de regio.

Argumenten

De gemeenteraden van de regio stellen de regiovisie vast. Zij moeten daarom ook betrokken worden bij de actualisatie van de huidige strategische visie 'de Gezondste Regio' en in de gelegenheid worden gesteld om input hiervoor te geven.

In de Raadsinformatiebrief wordt ook aangeboden om, als de gemeenteraad daar behoefte aan heeft, de bijeenkomst met onze eigen raad inhoudelijk voor te bereiden in een Sprekersplein bijeenkomst op 26 augustus.

Kanttelingen of risico's

Belangrijke reden om te starten met een actualisatie was de constatering van bureau &vandeLaar dat niet alle gemeentebesturen zich (helemaal) herkenden in de huidige visie. Een regionale visie dient herkenbaar te zijn voor alle regiogemeenten. Tegelijk zullen er altijd genuanceerde verschillen zijn tussen gemeenten. In dat opzicht zal de regiovisie altijd ruimte moeten bieden voor de eigen lokale visie.

Communicatie

Bijgaande brief verzenden aan de gemeenteraad.

Financiële gevolgen

N.v.t.

Vervolgtraject besluitvorming

11 juni 2025: bespreken proces met de raadswerkgroep

26 augustus 2025: optie sprekersplein gemeenteraad Venray

11 september 2025: regionale raadsbijeenkomst

Najaar 2025 (Q3&4): afronden regiovisie een aan de gemeenteraden aanbieden ter besluitvorming.

Evaluatie

N.v.t.

Bijlagen

Raadsinformatiebrief

Reactie college Venray 26 november 2024 op huidige regiovisie

Startnotitie actualisatie regiovisie

Naslagwerk

N.v.t.

De gemeenteraad van Venray
Postbus 500
5800 AM
Griffie

Concern

Raadhuisstraat 1
Postbus 500, 5800 AM Venray
Telefoon (0478) 52 33 33
Telefax (0478) 52 32 22
E-mail gemeente@venray.nl
Internet www.venray.nl
KvK-nummer 14132389

IBAN NL20 BNGH 028 5028 383 (belastingen)
IBAN NL11 BNGH 028 5008 757 (algemeen)
BIC BNGHNL2G

Datum 10 juni 2025
Ons kenmerk
Pagina 1 van 3

Behandeld door Roel Reijnders
Datum uw brief
Uw kenmerk

Onderwerp Actualisatie regionale strategische visie 'De Gezondste Regio'

Beste Raadsleden,

Met deze raadsinformatiebrief informeren wij u over het proces rond de actualisatie van de regionale strategische visie 'De Gezondste Regio' die in 2019 door de gemeenteraden is vastgesteld. Op 11 juni 2025 bespreken we dit proces ook met de regionale raads werkgroep. In 2024 is besloten tot een actualisatie of herijking omdat deze visie te sterk leunde op de Regio Deal en niet meer volledig aansloot op actuele opgaven zoals wonen, veiligheid, demografie en duurzaamheid. Op 11 september 2025 organiseren wij voor de gemeenteraden van de regio een beeldvormende bijeenkomst op basis van een opgestelde startnotitie (zie bijlage).

Betekenis van de regionale strategische visie

De strategische visie wordt door de gemeenteraden van de regio vastgesteld. Hierin zijn de inhoudelijke ambities van de acht samenwerkende gemeenten in Noord-Limburg verwoord. In het verlengde daarvan is de visie de basis voor de regionale programmering (2026-2030), beleidsinhoudelijke afstemming tussen onze colleges en de verwerving van middelen bij, en samenwerking met externe partners (Rijk, provincie, bedrijven, maatschappelijke- en onderwijsinstellingen).

Een strategische visie is in de eerste plaats een wenkend toekomstperspectief dat inspireert en kaders biedt voor de ontwikkeling van onze regio op terreinen die we regionaal gezamenlijk op willen of moeten pakken en organiseren.

Actualisatie van de strategische visie

De regionale visie wordt geactualiseerd aan de hand van een startnotitie die is gebaseerd op:

- een analyse van een groot aantal relevante (beleids)documenten waarvan enkele belangrijke documenten zijn:
 - Het rapport van bureau &Vandelaar;
 - De propositie voor de tweede regiodeal

- Het ontwerpend onderzoek 'veerkrachtig divers', opgesteld door 'RUIMTEVOLK' in opdracht van en in samenwerking met de provincie Limburg en de regio Noord-Limburg.
- De propositie aan het nieuwe college van GS.
- De voorbereiding en inhoud van de in juni 2024 in het kader van 'Elke Regio Telt' gehouden (tweedaagse) regiodialoog met maatschappelijke partners, inwoners en overheden.
- Schriftelijke reacties van de acht colleges op de huidige visie;

Resultaat bijeenkomst 16 april over de governance

Ook de bijeenkomst met de gemeenteraden van 16 april jl., waarin de governance centraal stond heeft een aantal inhoudelijke en procesmatige aandachtspunten opgeleverd:

- De actualisatie is vooral een herijking. Veel van de bestaande ambities blijven overeind, met inhoudelijke aanvullingen op onder meer wonen, veiligheid, duurzaamheid en demografie.
- Het streven naar focus zit niet in de visie zelf, maar in de programmering die daarop volgt. De visie vormt immers een toekomstperspectief op basis waarvan bestuurlijk accenten kunnen worden gezet en in de programmering focus kan worden aangebracht;
- De vorm van samenwerking (de governance) volgt uit (de aard van) het takenpakket, niet uit de inhoud van de visie. Indien er bijvoorbeeld sprake is van publiekrechtelijke taken, is een privaatrechtelijke vorm, zoals een stichting of coöperatie niet passend.
- Gemeenteraden hebben het onvervreembare recht om te amenderen. Bij een regionale visie is een amendement echter alleen zinvol indien deze door alle acht gemeenteraden wordt aangenomen.
- De visie schetst een toekomstbeeld voor 2045. Waar in de tekst van de startnotitie "is" staat, wordt bedoeld: "in 2045 is dat de situatie".

Het beeldvormend gesprek

De startnotitie vormt de basis voor het beeldvormend gesprek met de acht gemeenteraden in Noord-Limburg dat is gepland op 11 september 2025. Deze bijeenkomst biedt ruimte voor duiding van het proces en inhoudelijke toelichting. U krijgt de gelegenheid om vragen te stellen over, en reacties te geven op, de startnotitie. Uw suggesties en opmerkingen nemen we mee bij het completeren van het visiedocument, dat naar verwachting dit najaar ter vaststelling aan de acht gemeenteraden zal worden aangeboden.

In de startnotitie wordt het gewenste toekomstbeeld geschetst voor Noord-Limburg in 2045. De tekst bevat ambities op het gebied van wonen, werken en samenleven, ingebed in de context van brede welvaart en positieve gezondheid. Daarbij is expliciet aandacht voor:

- demografische trends;
- de verbinding tussen economie, leefomgeving en gezondheid;
- regionale verschillen en identiteiten;
- de rol van gemeenschappen en maatschappelijke partners;

- koppeling met nationale en provinciale programma's, zoals het Nationaal Programma Vitale Regio's.

Het vervolgproces van actualisatie

In de maanden na het beeldvormend gesprek van 11 september zal op basis van uw input worden gewerkt aan de verdere uitwerking en afronding van het visiedocument. Eind 2025 wordt de definitieve strategische visie ter vaststelling aan de raden aangeboden. Daarmee is het qua planning afgestemd op het bestuurlijk proces dat betrekking heeft op de toekomstige governance van de regio.

Optioneel lokale bijeenkomst

Als uw raad daar behoefte aan heeft, bieden wij u de mogelijkheid voor een lokale bijeenkomst ter voorbereiding op de regionale bijeenkomst van 11 september. In overleg met de griffie kan dit gepland worden tijdens het sprekersplein op 26 augustus 2025.

In de bijlagen vindt u de startnotitie en de schriftelijke reactie van ons college met de aandachtspunten voor de herijking van oorspronkelijk visie.

Met vriendelijke groet,

Het college van burgemeester en wethouders,

de burgemeester,

de secretaris,

M.C. Uitdehaag

E.G.J. Voorn

Regio Noord Limburg
Hanseplaats 1
5912 RK VENLO
T.a.v. de heer F. Schatorjé

Concern

Raadhuisstraat 1
Postbus 500, 5800 AM Venray
Telefoon (0478) 52 33 33
Telefax (0478) 52 32 22
E-mail gemeente@venray.nl
Internet www.venray.nl
KvK-nummer 14132389

IBAN NL20 BNGH 028 5028 383 (belastingen)
IBAN NL11 BNGH 028 5008 757 (algemeen)
BIC BNGHNL2G

Datum 26 november 2024
Ons kenmerk
Pagina 1 van 5

Behandeld door Medewerker concern
Datum uw brief
Uw kenmerk

Onderwerp Aanpassing regio visie

Geachte heer Schatorjé,

Naar aanleiding van het advies van bureau &VandeLaar over de governance van de regio Noord Limburg hebben we als regio afgesproken om langs drie focuslijnen dit advies verder uit te werken. Eén van die focuslijnen is "Inhoud/visie". Bureau &VandeLaar constateert in zijn advies dat

'De gezondste regio' door sommige colleges gezien wordt als een 'vergezochte ambitie', niet aansluitend op het dna in het gebied, van de inwoners en ondernemers en haar unieke ligging en karakter. Deze colleges zien in de strategische agenda onvoldoende herkenbaarheid van de kenmerken van hun individuele gemeente terug.

Aan de colleges van de regiogemeenten is gevraagd om aan u als trekker van de focus groep Inhoud/visie schriftelijk te laten weten welke aanpassingen zij in de regiovisie doorgevoerd zouden willen zien. Hierbij ontvangt u onze reactie. Mogelijk vraagt het verwerken van de reacties van de regiogemeenten over de regiovisie meer tijd dan oorspronkelijk voorzien. Op voorhand geven wij daarbij aan dat wat ons betreft het voornemen om op grond van het advies van bureau &VandeLaar te komen tot een nieuwe structuur van de regio Noord Limburg voor 1 januari 2026 niet belemmerd hoeft te worden en overeind dient te blijven.

Na de huidige regiovisie 'De gezondste regio' weer eens grondig gelezen te hebben valt ons college in algemene zin een drietal zaken op:

1. In de eerste plaats stellen we vast dat de regiovisie inhoudelijk op de meest geschoeid is van Regiodeal en Investeringsagenda. De regiovisie heeft ons zeer geholpen om de twee Regiodeals met Rijk en Provincie en de Investeringsagenda met de provincie te realiseren. Dat is positief, maar het betekent ook dat bepaalde doelen/ambities die we als regio gezamenlijk na streven of na zouden moeten/kunnen streven in de visie onderbelicht zijn. We denken bijvoorbeeld aan wonen en ruimtelijk ontwikkeling of samenwerking op het gebied van welzijn en zorg.

2. Een tweede constatering die we doen is dat de regiovisie overwegend naar binnen gericht is. De regiovisie zegt weinig of onvoldoende over de verbinding met de regio's die om ons heen liggen. Er staat weinig geschreven over de ambities en lange termijn doelen die we in relatie tot en met die omgeving nastreven. Dit terwijl juist daar ontwikkelingen spelen en kansen liggen waar onze regio vanuit eigen kracht en kwaliteiten een belangrijke complementaire rol kan vervullen. Met name de ontwikkelingen in Oostelijk Noord Brabant/de Metropool Regio Eindhoven zijn nu actueel en bieden kansen, maar evengoed kan een sterke relatie met de regio's Arnhem Nijmegen, Midden Limburg en de Euregio bijdragen aan onze ambities.

Dat wil overigens niet zeggen dat we op dit moment als regio niet op verschillende dossiers en thema's verbinding leggen of zoeken met deze regio's. De lange termijn doelen/ambities die we daarin nastreven worden echter niet gestuurd vanuit een overkoepelende integrale strategische regiovisie.

3. Wij herkennen in onze regio duidelijk drie deelgebieden met elk hun eigen kenmerken, kwaliteiten en opgaven die gelijkwaardig bijdragen aan de kenmerken en kwaliteiten van de regio als geheel.
 - I. De oostflank van de Maas inclusief Maasdal, o.a. gekenmerkt door landschappelijke kwaliteit, natuur, rust ruimte, dag en verblijfsrecreatie en 'buiten' wonen.
 - II. De westflank van de regio (Peelrestanten en ontginningsgebieden), o.a. gekenmerkt door natuur, intensieve veehouderij en tuinbouw, en ook (grootschalige) dag en verblijfsrecreatie en 'buiten wonen'.
 - III. De stedelijke binnen-as, o.a. gekenmerkt door (maak-) industrie, logistiek (weg, trein en water), gezondheids-, zorg- welzijnsvoorzieningen, stedelijk wonen.

Door de regiovisie vanuit het perspectief van deze deelgebieden op te bouwen ontstaat naar onze overtuiging een genuanceerder beeld van de regio waarin de acht regio gemeenten zich beter kunnen herkennen en zich ook beter en vooral minder vrijblijvend aan kunnen verbinden.

Ook de doelen, ambities en opgaven van de regio worden hierdoor beter gericht op de specifieke kenmerken en kwaliteiten per deelgebied en op wat per deelgebied nodig is.

Beredeneerd van uit de thema's hebben wij de volgende opmerkingen:

Ondernemen en Innoveren

In economisch opzicht vindt een transitie plaats. Met het oog op veranderende behoeften en kansen in de regio, is het belangrijk dat de regiovisie een duidelijke koers uitzet voor duurzame groei en samenwerking. Een koers die verbinding legt tussen de verschillende economische

sectoren en ruimte schept voor flexibiliteit en innovatie om in te spelen op toekomstige ontwikkelingen.

Voor de aansluiting van ondernemers en onderwijs, is het belangrijk dat bestaande samenwerkingsverbanden benoemd worden. Voor de Agrofood sector wordt de Brightland campus al expliciet benoemd als verbindende en agenderende factor in de transformatie van de agrofoodsector.

Wat in deze visie ontbreekt is de vergelijkbare rol voor andere sectoren die wordt vervuld door Supply Chain Valley (logistiek en modal shift) en Land van de Makers (maakindustrie). Daarnaast is Crossroads Limburg een triple-helix organisatie met een sectoroverstijgende rol, die zich richt op het integreren van economische sectoren door gezamenlijk in te spelen op thema's zoals arbeidsmarkt, gezondheid en duurzaamheid. In tegenstelling tot sectoraal georiënteerde triple-helix initiatieven die voornamelijk binnen de grenzen van een specifieke industrie opereren.

Wij zien graag dat in het programma Ondernemen en Innoveren een verbreding wordt opgenomen naar andere sectoren die relevant zijn voor regionale economie. We denken bijvoorbeeld aan zorg, dienstverlening, maakindustrie en logistiek, toerisme & recreatie, energie. Deels zijn die sectoren belegd in andere programma's (Vitaal & Gezond; Toerisme & Recreatie: Energie & klimaat).

Ontwikkeling van de arbeidsmarkt op lange termijn:

We moeten rekening houden met toenemende krapte op de arbeidsmarkt. We willen onze jeugd aan de regio binden maar komen daarmee ook in concurrentie met een Brainport Eindhoven die niet alleen een aanzuigende werking heeft op hoger gekwalificeerde arbeidskrachten uit onze regio, maar ook op hoger gekwalificeerde arbeidsmigranten.

De krapte op de arbeidsmarkt is óók een punt van aandacht voor onszelf als gemeentelijke werkgevers. De schaal van de eigen gemeente is niet altijd voldoende om aantrekkelijk genoeg te zijn (zowel inhoudelijk als financieel) voor onze medewerkers. We vissen als regiogemeenten vaak in dezelfde vijver. Talentvolle ambtenaren schuiven door naar een grotere gemeente in de regio. Vanuit het perspectief van de medewerker is dit als 'stepping-stone' niet verkeerd maar het betekent vanuit het perspectief van de kleinere gemeenten een verlies aan kennis en ervaring. Door samen te werken kunnen we medewerkers breder inzetten in de regio en daarmee ook een uitdagender en afwisselend perspectief bieden en zo kennis en kwaliteit voor alle regiogemeenten behouden.

Landelijk, maar ook provinciaal en lokaal kiezen steeds meer partijen bij economische ontwikkelingen voor 'brede welvaart'. Binnen het concept van brede welvaart gaat het om de weging van people -profit – planet.

Vitaal en gezond

Dit thema is te zeer lokaal georiënteerd. Het steunt op de kracht en zelfstandigheid van vitale gemeenschappen. Vitale gemeenschappen zijn een belangrijke waarde, maar in de regiovisie zouden we ons juist ook uit moeten spreken over de regionale samenwerking die nodig is voor ontwikkelingen op het gebied van zorg, welzijn en brede welvaart die de lokale gemeenschap overstijgt. Nu zijn we nog te veel elkaars concurrent in het zorgdomein.

Bijvoorbeeld:

Hoe kunnen we door regionale samen te werken beter om gaan met (voorziene) personele tekorten in zorg en welzijn.

Hoe ondersteunen we vanuit een regionale visie en aanpak dat mensen langer thuis wonen.

Hoe kunnen we inzetten op het behoud van zorgvoorzieningen zoals ziekenhuis, huisartsenzorg, tandartsenzorg, apotheek enz.

Hoe kunnen we in verbinding met de programma's Toerisme & Recreatie en Mobiliteit & Logistiek zorgen voor een goede bereikbaarheid van al onze dorpen en wijken nu de wensauto's/bussen hun exploitatie moeilijker rond krijgen en er een tekort komt aan vrijwilligers.

Hoe kunnen we in verbinding met de programma's Landelijk Gebied en Ondernemen & Innoveren vanuit het perspectief gezondheid bijdragen aan een gezondere luchtkwaliteit voor onze inwoners.

Toerisme & Recreatie

De term Leisure wordt niet meer gebruikt.

Hoofddoel: Toerisme en recreatie is een stuwende topsector in Noord-Limburg die ook bijdraagt aan de strategische doelen van de regiovisie in termen van brede welvaart, gezondheid, duurzaamheid en een gezonde economie in onze regio. Dit bereiken we door o.a.:

1. Vitalisering verblijfsaanbod
2. Versterking dagrecreatieve ecosysteem en attractiewaarde Noord- Limburg
3. Aantrekkelijke vrijetijdslandschappen stimuleren mentale en fysieke gezondheid
4. Toerisme en recreatie draagt bij aan gezondheid en opgaven in andere sectoren zoals het landelijk gebied.

Landelijk gebied

Voor landelijk gebied moeten we beter formuleren waar we heen willen:

Daarbij spelen onderwerpen als bodem, (zoet) watervoorziening, natuur, en energie een rol.

Daarmee gaat het vooral ook over het beslag dat we leggen op de beperkt beschikbare ruimte.

Wat gemist wordt in de visie is het onderwerp Wonen. Niet alleen autonoom, maar ook in relatie tot ontwikkelingen in de aanliggende Metropool Regio Eindhoven en de regio Arnhem Nijmegen is dat een onderwerp waarop we vanuit een gedeelde integrale visie als regio een belangrijke opgave hebben.

Daarmee stellen we vast dat de term Landelijk gebied de lading niet dekt. Het gaat hier feitelijk om het thema Ruimte. In het Ontwerpend Onderzoek Noord-Limburg wordt het thema ruimte voor

onze regio uitgewerkt. Het Ontwerpend Onderzoek biedt diverse handreikingen voor de actualisatie van de Regiovisie. Het is ook een belangrijke bouwsteen voor de Provinciale Omgevingsvisie. Door in onze regiovisie aan te haken op het Ontwerpend Onderzoek creëren we een sterkere inhoudelijk verbinding met provinciaal beleid die niet, zoals de investeringsagenda en regiodeal, financieel georiënteerd is.

Mobiliteit en logistiek

Aandacht wordt gevraagd voor openbaar vervoer (een dekkend aanbod van mobiliteitsoplossingen, spoor, buslijnen en treinstations).

Als we als regio een complementaire rol willen vervullen bij de ontwikkelingen in omliggende regio zullen we er voor moeten zorgen dat mobiliteit, infrastructuur en verbindingen op orde zijn. Voor het OV speelt de provincie een belangrijke rol. Aansluiting van de provincie is dan ook essentieel.

Ook de Maas en de havens (hubs voor de circulaire economie) spelen een belangrijke rol hierin.

Energie en klimaat

We moeten laten zien hoe voor de regio het energiesysteem van de toekomst er uit ziet. Als we de lokale en regionale energiestructuur in samenhang in beeld brengen maken we inzichtelijk waar energie nodig is en geproduceerd moet worden. Onze regionale energie infrastructuur moet afgestemd zijn op waar de grote gebruikers en woonwijken zitten zodat netcongestie voorkomen kan worden. Belangrijk is daarbij ook de vraag waar plaats is voor grootschalige opwek.

Met vriendelijke groet,

Het college van burgemeester en wethouders,

de burgemeester,

de secretaris,

M.C. Uitdehaag

E.G.J. Voorn

Inleiding

De regionale strategische visie schetst het toekomstperspectief van onze regio over 15 tot 20 jaar en geeft daarmee antwoord op de vraag wat voor regio we -in dit geval in 2045- willen zijn. Zodat we met elkaar vervolgens kunnen bepalen welke activiteiten we moeten initiëren om daar te komen.

In 2024 hebben de colleges van de gemeenten in Noord-Limburg opdracht gegeven om de bestaande regionale strategische visie 'De gezondste regio' te actualiseren. De aanleiding daartoe was de vaststelling dat dit document niet alleen zeer was geschreven op de Regio Deal, maar inmiddels op een beperkt aantal onderdelen ook door de actualiteit was ingehaald. Zo ontbraken thema's als wonen, veiligheid, sport en cultuur in de vigerende visietekst, net als het element demografie en het belang van water en bodem als sturende elementen binnen onze regionale opgaven.

Ieder college van B&W heeft vanuit lokaal perspectief schriftelijk aangegeven welke wijzigingen en/of aanscherpingen er gewenst zijn. Afgezien van de hiervoor aangehaalde elementen waren er dat er niet zo heel veel. Wel werd nadrukkelijk de wens aangegeven om meer vanuit het perspectief van onze inwoners te schrijven en (meer) onderscheid te maken tussen de afzonderlijke deelgebieden binnen onze regio, met hun afzonderlijke kenmerken. Ook werd opgemerkt dat de programmering meer focus verdiende. Focus, met name in de programmering die volgt op de visie en dus focus op waar we -met onze maatschappelijke partners- regionaal nadrukkelijk aandacht aan willen en kunnen geven.

Het label 'Gezondste Regio' is inmiddels goed ingeburgerd en wordt nog steeds onderschreven als gezamenlijke ambitie. Daarbij dienen we wel beter uit te leggen dat deze ambitie niet alleen betrekking heeft op de gezondheid van onze inwoners, maar bijvoorbeeld ook op onze leefomgeving, arbeidsmarkt en economie.

Het karakter van de regionale samenwerking in Noord-Limburg is primair een samenwerking tussen de afzonderlijke acht colleges ten aanzien van bovenlokale beleidsmatige afstemming, verwerving van externe middelen en gezamenlijke belangenbehartiging. De strategische visie biedt ons daartoe het inhoudelijk perspectief en tegelijkertijd anderen de mogelijkheid om hierop aan te sluiten. Een goed en actueel voorbeeld is het Nationaal Programma Vitale Regio's van het Rijk of de gezamenlijke regionale investeringsagenda van de Provincie Limburg en onze regio.

De strategische visie vormt tegelijkertijd de basis voor de programmering van het regionaal programma voor de periode 2026-2030 en daarmee de activiteiten die we -als samenwerkende gemeenten- de komende jaren ontplooiën. De keuze voor de vorm waarin we dat doen is een ander onderwerp. We hebben overigens vastgesteld dat de inhoud van de geactualiseerde visie daarvoor geen belemmering vormt.

Deze startnotitie biedt u, als gemeenteraden van Noord-Limburg, de mogelijkheid om u uit te spreken over de inhoud van een nieuw visiedocument. Analooq aan de wijze waarop ook de

colleges zich hebben uitgesproken, hetgeen de basis heeft gevormd voor de inhoud van deze notitie. Met uw inbreng completeren en voltooiën wij dit visiedocument, alvorens wij u dit komend najaar ter vaststelling aanbieden.

Het Noord-Limburg Manifest: Samen kijken we vooruit^[1]

We keken achterom, want dat is de traditie.

We werkten op schrale grond, handelden aan de grenzen.

We verstonden alle talen, spraken het dialect.

We schuilden in de armen van de Maas.

Maar kijk om je heen.

Kijk, een regio van glas en groen, van tomaten en technologie, van natuur en innovatie. Van knooppunten en ondernemers. Van agrarisch erfgoed en vooruitstrevende ideeën.

Kijk naar ons. Wij kennen jouw naam, jij de mijne:

Broeders en zusters, met een gastvrij hart. En iedereen is welkom.

En nu, nu kijken we vooruit.

Wij zijn op weg.

Van een regio aan de grens, naar een regio in het midden van Nederland.

Hier hebben we ruimte, hier ligt onze kans. Hier kunnen we maken wat we willen.

Voedsel zonder afval. Energie uit licht. Gezondheid zonder grenzen.

Hier kweken we ideeën, hier maken we de toekomst.

Want wij, wij kijken vooruit.

Noord-Limburg. Wij zien het voor ons.

^[1] Oorspronkelijk 'het Venlo-Manifest'

Gezondste Regio: Wonen, Werken en Samenleven in Noord-Limburg

In 2019 heeft Noord-Limburg de ambitieuze doelstelling gepresenteerd om de gezondste regio van Nederland te worden. Dit streven is echter meer dan het verbeteren van de fysieke gezondheid van de inwoners; het omvat een bredere benadering van welzijn, vitaliteit, en duurzaamheid die de fundamenteën van de regio vormen.^[2] Onze regio manifesteert zich als een voorbeeld van een veerkrachtige, toekomstgerichte gemeenschap die niet alleen fysiek gezond is, maar ook in staat is om duurzame en innovatieve oplossingen te integreren in de alledaagse praktijk.

Fysieke Gezondheid en Duurzaamheid

Het streven naar de gezondste regio betekent dat er niet alleen aandacht is voor fysieke gezondheid in de traditionele zin, zoals het bevorderen van beweging en gezonde voeding, maar dat er ook een grotere nadruk komt te liggen op de invloed van de leefomgeving op de gezondheid. Duurzame infrastructuur, schone lucht, en het bevorderen van actieve mobiliteit (fietsen, wandelen) zijn belangrijke pijlers die bijdragen aan de algemene gezondheid. Daarnaast speelt de natuurinclusieve benadering een belangrijke rol; door het herstellen van natuur en het implementeren van duurzame energieoplossingen wordt niet alleen de biodiversiteit verbeterd, maar ook de kwaliteit van leven in de regio verhoogd.

We stimuleren initiatieven om een gezondere en duurzamere omgeving te creëren, zoals het vergroenen van de openbare ruimte, het bevorderen van circulaire economie, en het stimuleren van energiebesparing. Deze initiatieven zijn bedoeld om een omgeving te scheppen die niet alleen bevorderlijk is voor de gezondheid van de inwoners, maar ook voor de aantrekkelijkheid van onze regio voor bezoekers en tenslotte natuurlijk de gezondheid van onze planeet.

Economie en Gezondheid

Een essentieel onderdeel van de visie voor Noord-Limburg is de koppeling van economie aan gezondheid. De regio is al jarenlang een belangrijke speler in de agrofoodsector en innovatie. De agrofoodsector vormt de ruggengraat van de economie en biedt werkgelegenheid aan duizenden mensen in de regio. Echter, in de toekomst wil de regio zich ook manifesteren als een kenniscentrum voor duurzame en circulaire innovaties. Bedrijven die zich inzetten voor voedselproductie zonder afval, energie uit hernieuwbare bronnen en circulaire productieketens zullen de regio verder versterken. De regio wil een nadrukkelijke bijdrage leveren aan gezonde voeding.

Het is van groot belang om de samenwerking tussen het bedrijfsleven, de overheid en onderzoeksinstituten verder te versterken om zo gezamenlijk duurzame oplossingen te ontwikkelen die bijdragen aan zowel de gezondheid van de inwoners als aan de economische groei. Dit moet niet alleen de agrofoodsector betreffen, maar ook andere sectoren zoals de maakindustrie, logistiek, en de zorg.

Ruimte en Gezondheid

Een gezonde regio is een regio waar natuur, landbouw en economie hand in hand gaan. Een robuust groenblauw netwerk vormt de basis van het landschap, met de Peelzone als nat

^[2] Brede welvaart

hoogveen, de Maasduinen en de rivier als natuurlijke ankers. Oude Maasmeanders worden hersteld om natuur, waterbeheer en recreatie te versterken.

Duurzame landbouw speelt een sleutelrol. Regionale ketens voor gezond voedsel en biobased bouwmaterialen krijgen prioriteit, waarbij landbouwprofielen aansluiten op bodem- en watercondities. Dit stimuleert innovatieve verdienmodellen en draagt bij aan een circulaire economie.

In 2045 kent onze regio een sterkere Maaslijn en een geïntegreerd systeem van regulier OV, deelmobiliteit en WMO-vervoer. Fietsroutes en veerponten zijn verbeterd om korte afstanden aantrekkelijker te maken. Tegelijkertijd vraagt de energietransitie om een mix van centrale en decentrale opwekking, waarbij Noord-Limburg inspeelt op kansen rondom waterstof en duurzame havenontwikkeling.

Economisch leunt de regio op vier pijlers: duurzame landbouw, hoogwaardige bedrijvigheid, zorg en vrijetijdseconomie. De Maas is niet alleen een ecologische drager, maar ook een economische motor. Via strategische assen wordt de verbinding met omliggende regio's versterkt, met kennisuitwisseling op gebieden als circulaire bouw en gezonde voedselproductie.

Sterke steden en vitale dorpen zijn de ruggengraat van de regio. Venlo maakt een schaalsprong, terwijl andere kernen zoals Venray, Panningen en Horst zich ontwikkelen met oog voor groen en klimaatadaptatie. Kleine dorpen blijven leefbaar met voorzieningen die ontmoeting en mobiliteit bevorderen.

Ons DNA: Inspiratie, innovatie en transpiratie

Noord-Limburg heeft een rijke geschiedenis die diep geworteld is in landbouw, ontginning en ondernemerschap. Deze regio heeft door de eeuwen heen de nodige uitdagingen gekend, maar altijd de kracht gehad om deze te overwinnen door hard werken en innovatief denken. Dit ondernemerschap zit in ons DNA en vormt de basis voor de vooruitgang die de regio sinds de industriële revolutie heeft geboekt. Van de ontginning van moerassige gebieden tot de ontwikkeling van industriële en agrarische productiesystemen heeft Noord-Limburg bewezen voortdurend te zoeken naar nieuwe kansen.

We zijn slimme doeners. Kansen zien en grijpen en doorzetten, heeft altijd een belangrijke rol gespeeld in de groei van Noord-Limburg. De regio is een plaats waar de handen uit de mouwen worden gestoken, waar mensen de mouwen opstropen en pragmatisch te werk gaan om resultaten te boeken. Iedereen die iets kan bijdragen is meer dan welkom.

Het ondernemerschap in de regio is dan ook niet beperkt tot traditionele sectoren; het is te vinden in technologische innovaties, in de maakindustrie, in de logistiek maar ook in duurzame initiatieven en circulaire bedrijfsmodellen.

De Grensregio en de Internationale Verbondenheid

Als grensregio heeft Noord-Limburg altijd zijn relaties met Duitsland gekoesterd. De meertalige cultuur die hieruit voortkomt, biedt een breed scala aan mogelijkheden voor samenwerking en heeft de regio geholpen om zich te profileren als een internationale speler. De regio heeft altijd gebruik gemaakt van haar geografische ligging, hetgeen haar in staat stelt om zowel te fungeren als brug tussen verschillende culturen, als toegangspoort naar de rest van Europa.

De verbondenheid met de omliggende landen biedt niet alleen economische voordelen, maar versterkt ook de culturele identiteit van Noord-Limburg. Er is een sterke uitwisseling van ideeën, kennis en middelen over de grenzen heen, wat de regio zowel economisch als cultureel verrijkt.

Wonen in de Gezondste Regio: Ruimte voor Leefbaarheid en Duurzaamheid

De opgaven op het gebied van wonen in Noord-Limburg zijn groot. Zeker in de nabijheid van Brainport Eindhoven. We onderzoeken hoe we de groei van de Brainport kunnen accommoderen en ontwikkelen in onze regio woonmilieus die daarop aansluiten en tegelijk voorzien in de woonbehoefte van onze eigen inwoners. De Kop van Noord-Limburg oriënteert zich steeds meer op de woonbehoefte als gevolg van de sterk toegenomen woningdruk in en rondom Nijmegen.

De regio moet niet alleen voldoen aan de groeiende vraag naar woningen, maar ook aan de uitdagingen van duurzaamheid en klimaataanpassing. De beschikbare ruimte moet efficiënt worden benut, zodat de regio een balans kan vinden tussen woningbouw, natuurbehoud en de bevordering van gezonde leefomstandigheden.

Duurzaam Wonen: Nieuwe Ontwerpen en Innovaties

In Noord-Limburg wordt al volop gewerkt aan innovatieve woningbouwprojecten die niet alleen energie-efficiënt zijn, maar ook bijdragen aan het welzijn van de bewoners. Van energieneutrale woningen tot groene woonwijken waar duurzaamheid en gemeenschapszin hand in hand gaan, de regio maakt zich sterk voor een vernieuwende benadering van wonen. Dit kan worden bereikt door het gebruik van circulaire bouwmaterialen, het implementeren van zonne-energie en het vergroenen van de woonomgeving.

In 2045 willen we dat Noord-Limburg een regio is waar het vanzelfsprekend is om te wonen in energie-neutrale huizen die bijdragen aan een gezonde en duurzame leefomgeving. Het beleid rond woningbouw moet dan ook gericht zijn op het creëren van woningen die flexibel kunnen worden aangepast aan de veranderende behoeften van de bewoners en die passen in de bredere visie van een duurzame, toekomstgerichte regio.

Ruimte voor Gemeenschappen

De nadruk ligt niet alleen op het bouwen van woningen, maar ook op het creëren van ruimte voor gemeenschappen om te groeien. In Noord-Limburg wordt sterk ingezet op het versterken van gemeenschappen, waarbij lokale netwerken en initiatieven centraal staan. Het is essentieel dat de woningen niet alleen voldoen aan de eisen van comfort en duurzaamheid, maar ook dat ze een plek bieden waar mensen zich kunnen verbinden en samenkomen.

In de komende jaren werken onze acht gemeenten samen om te zorgen voor de integratie van woningen met gemeenschappelijke voorzieningen, zoals buurtcentra, gezondheidsvoorzieningen

en ontmoetingsplekken. De nadruk ligt hierbij op het versterken van sociale cohesie en het bevorderen van een gevoel van gemeenschap, wat van cruciaal belang is voor het welzijn van de inwoners.

Werken in de Gezondste Regio: Innovatie, Kennis en Duurzaam Ondernemen

De werkgelegenheid in Noord-Limburg is in de afgelopen decennia getransformeerd. Waar de regio oorspronkelijk afhankelijk was van de landbouw en de traditionele industrie, is het nu een regio die zich kenmerkt door innovatie en kennisontwikkeling. De Brightlands Campus speelt hierbij een belangrijke rol als innovatiehub, maar de regio moet verder kijken dan alleen de agrofoodsector en zich meer gaan profileren als een kennisregio waarin duurzaamheid, technologie en creatief ondernemerschap samenkomen.

Onderwijs en Innovatie

Noord-Limburg heeft in de afgelopen jaren aanzienlijke stappen gezet op het gebied van onderwijs en innovatie. De samenwerking tussen onderwijsinstellingen, onderzoekscentra en bedrijven is van groot belang om de regio verder te ontwikkelen als een kenniscentrum voor duurzame innovaties. Hierbij ligt de focus niet alleen op technische innovaties, maar ook op maatschappelijke vraagstukken, zoals het verbeteren van de kwaliteit van leven en het bevorderen van sociale inclusie.

De regionale samenwerking tussen universiteiten, hogescholen en bedrijven zorgt ervoor dat nieuwe ideeën snel kunnen worden omgezet in praktische toepassingen. Dit versterkt de regionale economie en biedt werkgelegenheid in nieuwe, opkomende sectoren zoals circulaire economie, duurzame energie en groene technologie.

Van belang is dat het beroeps- en academisch onderwijs in onze regio behouden blijft en waar mogelijk verder verbreed en versterkt, in ieder geval gericht op de voor de regio relevante sectoren zoals agribusiness, logistiek en maakindustrie. Onderwijs is onlosmakelijk verbonden met de aantrekkingskracht van Noord-Limburg voor jongeren en voor talent van elders.

Samenleven in de Gezondste Regio: Gemeenschappen en Sociale Verbinding

Een regio wordt niet alleen gedefinieerd door de fysieke ruimte die het beslaat, maar in de eerste plaats door de mensen die er wonen en de gemeenschap die zij samen vormen. Samenleven in de gezondste regio is niet enkel gericht op de voorzieningen en infrastructuur, maar vooral op de mensen die de regio tot leven brengen. Het draait om de cultuur van zorg, samenwerking en gedeelde verantwoordelijkheid die in Noord-Limburg diep geworteld is. De regio streeft ernaar een gemeenschap te zijn die zich niet alleen richt op de fysieke gezondheid van haar inwoners, maar ook op het bevorderen van sociaal welzijn, inclusiviteit en veerkracht.

Gemeenschapszin en Sociale Verbinding

De kracht van een regio ligt in de mate van verbondenheid tussen haar inwoners. In Noord-Limburg staat gemeenschap(-szin) centraal. We voelen ons met elkaar verbonden en werken samen aan de vitaliteit van onze lokale gemeenschappen. We zijn een regio van vitale gemeenschappen. Dit betekent dat er veel aandacht is voor het opbouwen van vitale,

zelforganiserende netwerken waarin iedereen een bijdrage levert, ongeacht leeftijd, afkomst of sociaal-economische status.

In 2045 willen we een regio zijn waar gemeenschappen zich niet alleen in lokale contexten bevinden, maar ook in staat zijn om zich uit te breiden en verbinding te maken met andere regio's en zelfs met internationale netwerken. Inclusieve gemeenschappen die de kracht van diversiteit benutten en waarin iedereen, van jong tot oud, zich gewaardeerd voelt en een actieve rol kan spelen.

De transformatie naar een inclusieve samenleving is een continu proces, vooral met de uitdagingen van vergrijzing en migratie. We moeten ons ook in 2045 blijven inzetten voor het ontwikkelen van sociale netwerken die de verschillende generaties met elkaar verbinden, zodat er wederzijds begrip en steun ontstaat. Er zal ook een sterke focus liggen op het aanpassen van woningen en voorzieningen aan de behoeften van een diverse bevolking, waarbij inclusieve initiatieven en integratie centraal staan.

Gezonde Vitale Gemeenschappen en Jeugd

Gezonde, vitale gemeenschappen zijn fundamenteën waarop de regio kan bouwen. Een gezonde gemeenschap is niet alleen fysiek gezond, maar ook sociaal veerkrachtig. Noord-Limburg wil een plek zijn waar jongeren kunnen opgroeien in een veilige, gezonde en kansrijke omgeving. In een regio waar zij niet alleen de ruimte krijgen om zich te ontwikkelen, maar waar ook sport, cultuur en gemeenschapszin een belangrijke rol spelen.

De toekomst van Noord-Limburg zal sterk afhangen van de mogelijkheid om een gezonde basis te bieden voor de jeugd van de regio. Dit vereist niet alleen investeringen in fysieke voorzieningen, zoals sportfaciliteiten en ontmoetingsplekken, maar ook in culturele activiteiten en initiatieven die jongeren in staat stellen om hun talenten te ontdekken en zich verbonden te voelen met hun gemeenschap. Het is belangrijk dat de regio jongeren niet alleen opleidt voor de toekomst, maar hen ook motiveert om actief bij te dragen aan de regio en haar uitdagingen.

In de context van de demografische veranderingen en de verschuivingen in de bevolkingssamenstelling, is het belangrijk zijn om een beleid te ontwikkelen dat specifiek gericht is op jongeren. Dit beleid moet niet alleen voorzien in de basisbehoeften van jeugdige groei, maar ook in hun behoefte aan sociale interactie en participatie in de samenleving.

Ruimte voor cultuur, talent en experiment

Het noorden van Limburg geeft cultuur de ruimte. Ruimte voor makers, doeners en mogelijkmakers, voor creativiteit, vrijdenken en verbinden. Om te laten zien of om in te verdwijnen. Ruimte voor eigen initiatief, experiment en ontwikkeling, voor talent. Ruimte voor trots en sterk gevoelde verbondenheid.

Cultuur zit in ons DNA. In onze regio is cultureel doe-het-zelven geen noodzaak, maar een kunstvorm op zich. Enthousiast, initiatiefrijk en met de handen uit de mouwen. Vrijwilligerswerk betekent hier geen gebrek aan professionaliteit, en lokaal betekent allerm minst dat de artistieke kwaliteit of ambitie beperkt is. Van Zomerparkefeest tot het Limburg Festival, van Draaksteken tot

Jera On Air – stuk voor stuk initiatieven die geworteld zijn in de gemeenschap en gedragen worden door talloze vrijwilligers en bezoekers.

De regio blinkt uit in laagdrempelige podia en presentatieplekken voor talent. Van lokale jeugdsozen tot pop-up exposities in leegstaande winkelpanden, er is volop ruimte om te experimenteren en te laten zien wat je kunt. Tegelijkertijd schuilt hier een uitdaging: voor verder gevorderde makers ontbreken schakels in de ontwikkelketen. Er zijn in 2045 meer plekken ontstaan om te maken, presenteren, leren en samen te komen. Er zijn verbindingen ontstaan tussen initiatieven en plekken die nodig waren om het talent in de regio te behouden.

Gezond in 2045, Gezond in Samenhang

De ambitie van Noord-Limburg om de gezondste regio te worden, is niet alleen gericht op het verbeteren van de fysieke gezondheid, maar ook op het realiseren van een integrale benadering waarin de opgaven van wonen, werken en samenleven hand in hand gaan. Het gaat om brede welvaart waarin economische, sociale en ecologische factoren onlosmakelijk met elkaar in verband staan.

Integrale Benadering van Welzijn

De gezondheid van de inwoners van Noord-Limburg is een direct gevolg van de bredere maatschappelijke omstandigheden. In de regio wordt gezondheid gezien als onlosmakelijk met het dagelijks leven, dat niet losstaat van andere maatschappelijke opgaven zoals duurzaamheid, sociale inclusie en economische ontwikkeling. Het streven naar de gezondste regio vraagt om een samenwerking van verschillende sectoren, van de zorgsector tot de onderwijssector, van het bedrijfsleven tot de overheid.

In 2045 willen we een regio zijn waarin gezondheid niet slechts een beleidsdoel is, maar een cultuur die zich uitstrekt over alle aspecten van het leven. Dit betekent dat er actief gewerkt moet worden aan het bevorderen van gezonde levensstijlen, het versterken van sociale netwerken en het verbeteren van de mentale gezondheid. De regionale focus moet niet alleen liggen op preventie, maar ook op het bevorderen van positieve gezondheid die verder gaat dan het voorkomen van ziekte. Het gaat om het creëren van een omgeving die mensen in staat stelt om het beste uit zichzelf te halen, fysiek, mentaal en sociaal.

Duurzaam en Gezond Wonen, Werken en Samenleven

Gezondheid en duurzaamheid gaan hand in hand. In 2045 moet Noord-Limburg een regio zijn waarin duurzame en gezonde keuzes vanzelfsprekend, de standaardkeuze zijn. Duurzaam wonen, werken en samenleven moeten als normen gelden die diep verankerd zijn in het beleid en de praktijk. Van het ontwerp van woningen tot de werkomgevingen, van de mobiliteitssystemen tot de gemeenschapsinitiatieven, alles moet bijdragen aan een duurzame en gezonde levensstijl.

Duurzaamheid zal verder worden versterkt door het realiseren van circulaire economieën, duurzame energieproductie en energieneutrale woningen. Er zal een cultuur ontstaan waarin de inwoners niet alleen bewust kiezen voor gezonde producten, maar ook voor duurzame keuzes in

hun dagelijkse leven. Dit wordt in 2045 ondersteund door beleid dat duurzaamheid stimuleert en beloont, en dat zorgt voor de nodige infrastructuur om deze keuzes mogelijk te maken.

Het Noord-Limburg Manifest: Wij Kijken Vooruit

Het Noord-Limburg Manifest is niet alleen een reflectie van onze geschiedenis, maar ook een blik op de toekomst. De regio heeft altijd geweten hoe het zich aanpaste aan nieuwe omstandigheden, hoe het kansen zag waar anderen moeilijkheden zagen. Dit manifest is een oproep om de regio in 2045 te zien als een innovatieve, inclusieve en duurzame plek waar de gezondheid van de inwoners centraal staat, waar ruimte is voor groei en waar de gemeenschap zich samen verder ontwikkelt.

In 2045 is Noord-Limburg niet alleen een regio aan de grens, maar een regio in het hart van Europa, met een sterke identiteit, een bloeiende economie en een hechte gemeenschap. Een regio om je in thuis te voelen. "Wij kijken vooruit, samen bouwen we aan een regio die niet alleen gezond is, maar die ook een voorbeeld is voor andere regio's in Nederland en Europa."

Tot slot

In 2045 heeft Noord-Limburg zichzelf gepositioneerd en gemanifesteerd als de gezondste regio van Nederland, een regio die niet alleen fysiek gezond is, maar ook sociaal, economisch en ecologisch duurzaam. De regio heeft een integrale benadering van gezondheid ontwikkeld waarin welzijn, duurzaamheid en innovatie centraal staan. Door samen te werken en de krachten van de gemeenschap, het bedrijfsleven, en de overheid te bundelen, heeft Noord-Limburg zich bewezen als een modelregio voor de toekomst. Deze visie vormt het fundament voor de regio's beleid en ontwikkelingen in de komende jaren en biedt een leidraad voor het realiseren van een gezondere, duurzamere en inclusievere toekomst voor alle inwoners van Noord-Limburg.